

ע"פ 2413/17 - ירין גרנובסקי, אודי פרש נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 2413/17

ע"פ 2826/17

כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט מ' מזוז

לפני:

ירין גרנובסקי
אודי פרש

המערער בע"פ 2413/17:

המערער בע"פ 2826/17:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעורים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר
שבע מיום 16.2.2017 בתפ"ח 15-12-53763 שניתן
על-ידי כבוד הנשיאה ר' יפה-כ"ץ, סגן הנשיאה י'
צלקובניק והשופטת ג' שלו

י"ז בחשון התשע"ח (6.11.2017)

תאריך הישיבה:

עו"ד משהמרוז; עו"ד משה פלמור
עו"ד רפי ליטן
עו"ד בת שבע אבגד
גב' ברכה וייס

בשם המערער בע"פ 2413/17:

בשם המערער בע"פ 2826/17:

בשם המשיבה:

בשם שרות המבחן למבוגרים:

פסק-דין

*

השופטת ד' ברק-ארז:

עמוד 1

1. האם יש מקום להקל בעונשם של מי שהורשעו בקשירת קשר להנחת מטען חבלה ברכב במסגרת ביצועו של קשר עברייני? מה המשקל שיש לתת בהקשר זה לנסיבותיהם האישיות, לרבות גילם הצעיר? אלה השאלות שהתעוררו בגדרם של הערעורים שבפנינו.

כתב האישום וההליכים עד כה

2. נגד המערערים, ירין גרנובסקי ואודי פרש (להלן: גרנובסקי ו-פרש), הוגש כתב אישום לבית המשפט המחוזי בבאר שבע שייחס להם עבירות חמורות בגדרו של קשר עברייני שהיה מכוון להנחת מטען חבלה ברכבם של אחרים. כתב האישום המקורי ייחס להם עבירות של נסיון לרצח לפי סעיף 1305(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), קשירת קשר לפשע לפי סעיף 499(א) לחוק, נשיאה והובלה של נשק לפי סעיף 144(ב) רישא לחוק וסיכון חיי אנשים במזיד בנתיב תחבורה לפי סעיף 332(2) לחוק. בהמשך, הוגש נגדם כתב אישום מתוקן לצורך הסדר טיעון, שעיקריו יפורטו להלן.

3. על-פי האמור בכתב האישום המתוקן, המערערים, אשר נשאו עמם מטען חבלה ורימון יד, עקבו באמצעות רכב גנוב אחר רכב של אדם אחר במטרה להצמיד לו את מטען החבלה, לאחר שקשרו קשר לעשות כן מבעוד מועד. בשלב מסוים, צוות משטרה אשר עקב אחר המערערים וחשש שהם יפגעו באותו אדם אחר החליט להתערב במהלך הדברים, באמצעות קריאות לעברם ("משטרה!") וניסיון לנפץ את חלונות רכבם. בתגובה לכך נמלטו המערערים בנסיעה מהירה ופרועה כאשר השוטרים דולקים אחריהם במספר כלי רכב. במסגרת המרדף התנגשו המערערים בכלי רכב אחד, כמעט התנגשו במספר כלי רכב אחרים, וכן סיכנו עוד כלי רכב שנסעו באותה שעה בכביש. במהלך הנסיעה השליכו המערערים לשולי הכביש את הנשק שהיה בחזקתם. בכתב האישום המתוקן יוחסו למערערים אותן העבירות כמפורט לעיל, למעט העבירה של נסיון לרצח שהושמטה ממנו.

4. ביום 17.11.2016 הרשיע בית המשפט המחוזי בבאר-שבע את המערערים על-פי הודאתם בעובדות כתב האישום המתוקן (תפ"ח 53763-12-15, הנשיאה ר' יפה-כ"ץ, סגן הנשיאה י' צלקובניק והשופט ג' שלו).

5. לצורך גזירת דינם של המערערים הוגשו לבית המשפט המחוזי תסקירים מטעם שירות המבחן. התסקיר בעניינו של גרנובסקי נדרש לגילו הצעיר ולשאיפתו וליכולתו לתפקוד נורמטיבי בעתיד, לצד מעורבותו בפלילים מגיל צעיר וחוסר היציבות בחייו, ולכן העריך כי קיים סיכון גבוה להישנות של התנהגות עוברת חוק בעתיד. התסקיר בעניינו של פרש התייחס לקיומם של סיכויי שיקום, המבוססים על גילו הצעיר, היעדרו של עבר פלילי ושיתוף פעולה עם גורמי הטיפול, אך גם לקשיים שעלו מהתנהלותו, ובסיכומו של דבר העריך כי קיימת רמת סיכון בינונית להישנות של התנהגות עוברת חוק.

6. במסגרת הטיעון לעונש התמקדה המדינה בחומרת העבירות שבהן הורשעו המערערים, כמו גם בנסיבות המחמירות שבהן אלה בוצעו - התופעה הקשה של שימוש במטעני חבלה במסגרת מלחמות כנופיות בעולם הפלילי, העלול להוביל לפגיעה בעוברי אורח תמימים. על רקע זה טענה המדינה, תוך הפניה לפסיקה, כי מתחם העונש ההולם לעבירה של סיכון חיי אנשים נע בין 3 ל-6 שנות מאסר בפועל, וכי מתחם העונש ההולם לעבירה של נשיאה והובלת נשק, כאשר מדובר במטען חבלה, נע בין 3 ל-7 שנות מאסר בפועל. המדינה הוסיפה וטענה כי השילוב בין שתי העבירות מחייב להעמיד את מתחם העונש ההולם לאירוע כולו כך שינוע בין 5 ל-9 שנות מאסר בפועל. המדינה ציינה עוד כי

עמוד 2

בתסקירים שהוגשו בעניינם של המערערים לא נכללה המלצה טיפולית. בסיכומו של דבר, המדינה עתרה לכך שיושת על כל אחד מהמערערים עונש של 7 שנות מאסר בפועל, לצד מאסר ארוך על תנאי וקנס משמעותי.

7. מנגד, המערערים טענו כי יש לנקוט בעניינם בגישה מקלה יותר מזו שהציגה המדינה. גרנובסקי הצביע על פסקי דין שבהם הושתו על נאשמים עונשים קלים בהרבה, וטען כי הרף העליון של מתחם הענישה במקרה זה צריך לעמוד על 5 שנים. בנוסף לכך, טען גרנובסקי כי יש להתחשב בגילו הצעיר, בנסיבותיו האישיות, וכן בהתרשמותו של שירות המבחן משאיפתו לתפקוד נורמטיבי. בדומה לכך, פרש אף הוא טען כי המדינה טענה לענישה מחמירה מן המקובל, וכן הצביע על נסיבותיו האישיות (ובכללן לידת בנו התינוק לאחר המעצר), על היותו נעדר כל עבר פלילי וכן על כך שהתסקיר בעניינו היה חיובי בעיקרו.

8. ביום 16.2.2017 גזר בית המשפט המחוזי את עונשם של המערערים והשית עליהם עונשים כדלקמן: מאסר בפועל של 6 וחצי שנים בניכוי ימי המעצר; מאסר על תנאי של 12 חודשים כשהתנאי הוא שלא יעברו את העבירות שבהן הורשעו או עבירות נשק אחרות תוך תקופה של 3 שנים מיום שחרורם; וכן קנס בסך של 10,000 שקל או 75 ימי מאסר חלף הקנס. בית המשפט המחוזי קבע כי על אף שמדובר באירוע פלילי אחד, כל אחת מהעבירות השונות שבוצעו במסגרתו מצדיקה ענישה מחמירה ומרתיעה. הדברים מקבלים משנה תוקף, כך נקבע, מאחר שמדובר בעבירות העוסקות בחומרי נפץ שנועדו לשימוש במסגרת "פיגועים פליליים" המבוצעים בלב אזורי מגורים - תופעה מסוכנת שהפכה לשכיחה למגינת הלב. בסופו של דבר, קבע בית המשפט המחוזי ששקלול העבירות מצדיק את מתחם העונש שלו טענה המדינה. בית המשפט המחוזי ציין כי בבואו לגזור את דינם של המערערים הוא נתן משקל לנסיבותיהם האישיות וכן לתסקירים בעניינם, אך סבר כי טיב העבירות מחייב להביא בחשבון גם את שיקולי הרתעת הרבים והיחיד.

הטענות בערעור

9. הערעורים שבפנינו נסבים על גזרי דינם של המערערים. לשיטת המערערים, מתחם הענישה שנקבע בעניינם מחמיר מן המתאים לנסיבות, ובעיקר בהתחשב בתיקונו של כתב האישום ובהשמטתו של האישום בנסיון לרצח. עוד הם טענו כי באשר למטען החבלה, עבירת החזקת הנשק הסתיימה בשלב מקדמי, עוד קודם לשימוש בו, וכי הם נמלטו בנהיגה באופן שבו נהגו עקב התנהלותו של הצוות המשטירתי ומשום שלא ידעו כי מדובר בשוטרים. כמו כן, שניהם טוענים - כל אחד בפני עצמו, וגם במידה מסוימת ביחד, כי עונשיהם היו צריכים להיות קלים ביותר בהתחשב בנסיבותיהם האישיות - תוך הדגשת סיכויי השיקום - לנוכח גילם הצעיר, העדרו של עבר פלילי מכביד והעובדה שלא נשאו בעבר בעונש מאסר. לצד זאת, הפנו השניים לפסיקה התומכת לשיטתם בטענה כי יש להקל בעונשם, ובכלל זה פסקי דין שאליהם הפנה בית המשפט המחוזי בפסק דינו. בנוסף לכך, העלה כל אחד מן המערערים טענות הנוגעות לנסיבותיו האישיות, כמפורט להלן.

10. גרנובסקי ציין כי אין לייחס משקל לעברו הפלילי בהתחשב בסוג העבירות שבהן הורשע ובחומרתן הנמוכה יחסית, וכן התייחס לכך שהוא אב לתינוקת חולה הזקוקה לטיפולים רפואיים יקרים. הוא אף הוסיף כי גדל במשפחה עם קשיים כלכליים שבה סבל מאלימות מילולית ופיזית והפנה להערכה כי הוא בעל שאיפה ויכולת לתפקוד נורמטיבי בעתיד.

11. פרש הדגיש כי יש להקל בענישתו בשל סיכויי שיקומו ומאמציו הניכרים לתקן את דרכיו כפי שהשתקפו בתסקיר שירות המבחן בעניינו, אשר היה חיובי. עוד ציין כי הוא חסר עבר פלילי וכי ניהל אורח חיים נורמטיבי קודם לכן. פרש

עמוד 3

טען, בנוסף לכך, כי היה מקום להשית עליו עונש קל יותר אף על יסוד המתחם שקבע בית המשפט המחוזי, משום שלא היה מקום להטיל עליו עונש העולה על תחתיתו של מתחם זה.

12. מנגד, עמדת המדינה היא שדין שני הערעורים להידחות בהתחשב בחומרה המופלגת של העבירות.

דיון והכרעה

13. לאחר שבחנו את הדברים אנו סבורים שדין הערעור להידחות.

14. המערערים הורשעו בעבירות חמורות המסכנות את הציבור כולו, במסגרת פרשה חמורה בה פעלו לביצוע "פיגוע פלילי". בית משפט זה כבר עמד על החומרה היתרה הנודעת לתופעה זו של פיגועים פליליים, שלעתים אף גובים קורבנות בנפש מקרב אזרחים תמימים אשר נקלעו שלא בטובתם לזירת הפיגוע. כך, נקבע בע"פ 6210/13 גונן נ' מדינת ישראל (14.11.2013) כי "מידת הרחמים צריכה להיות מופנית יותר אל הציבור הרחב, מאשר כלפי המערער ואחרים שכמותו, שמסכנים חיי אדם בצורה שכזו" (שם, פסקה 7). אכן, באותו עניין גזר הדין היה קל יותר מבעניינו, כפי שטענו המערערים, אולם שם היה מדובר בשלב מוקדם יותר של ההתרחשות הפלילית והמערער נשא את הנשק במטרה למכרו. כמו כן, הרשעתו של המערער באותו עניין נעשתה במסגרת של הסדר טיעון, בגדרו הוגבלה תקרת העונש שלו יכלה המדינה לעתור. לעומת זאת, בעניינו היו המערערים על סף ביצועו של פיגוע פלילי וזה נמנע רק הודות להתערבותה המהירה של המשטרה, כפי שקבע בית המשפט המחוזי. לא השתכנענו שיש להקל בעונשם של המערערים רק בשל העובדה כי לשמחת הכול עלה בידי המשטרה לסכל את המזימה. אין צריך לומר שלא ניתן היה לצפות מן המשטרה להמתין עוד להתקדמות נוספת באירוע הפלילי.

15. לאמיתו של דבר, המקרה דנן דומה יותר בנסיבותיו לזה שנדון בע"פ 11068/08 מדינת ישראל נ' סנקר (12.7.2010) שבו השית בית המשפט המחוזי על המערערים 8 שנות מאסר בפועל, לצד 18 חודשי מאסר על תנאי וקנס כספי בסך של 20 אלף שקל. ההבחנות בין המקרים - בגילם של המעורבים ובעברם - מתבטאות כמובן בעונש הקל יותר שהושת על המערערים. לבסוף נציין כי דחינו אף את טענתם של המערערים באשר להתנהלות השוטרים, וזאת משום שקריאות ההזדהות של השוטרים בפניהם נכללו בכתב האישום המתוקן, שהמערערים הודו בעובדותיו. בסיכומו של דבר, אף לאחר שנתנו משקל לנסיבותיהם האישיות של המערערים, הגענו לכדי מסקנה שאין מקום להקל בעונשם.

16. לא נוכל לסיים מבלי לציין את תקוותנו כי המערערים, אנשים צעירים שכשלו הפעם בכשל חמור, יתמידו בניסיונות השיקום. מאמצים אלה עשויים לעמוד להם בהקשרים אחרים, מבלי שאנו נוקטים כמובן עמדה בעניין.

17. סוף דבר: הערעורים נדחים. המערערים יישאו בעונשיהם כמפורט בפסקה 8 לעיל.

ניתן היום, כ"ז בחשוון התשע"ח (16.11.2017).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט
